Lietas arhīva Nr. CA-0749-22/37
ECLI:LV:RAT:2022:0223.C30535619.13.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2022.gada 23.februārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Olita Blūmfelde,
tiesneši Sarmīte Vamža un Normunds Riņķis,
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. B/ par mantojuma neatņemamās daļas izdošanu un piedziņu un /pers. B/ pretprasībā par mantojuma atsaukšanu necienības dēļ sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 22.septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk arī – prasītājs) 2019.gada 5.martā cēlis prasību pret /pers. B/ (turpmāk arī – atbildētājs) par mantojuma neatņemamās daļas izdošanu un piedziņu.

Prasības pieteikums satur šādus argumentus.

[1.1] Ar 2018.gada 23.maija testamentu prasītāja tēvs /pers. C/ (miris 2018.gada 5.augustā) visu savu mantu novēlējis atbildētājam.

[1.2] Prasītājs kā mirušā /pers. C/ mantojuma neatņemamās daļas tiesīgais noteiktajā terminā iesniedzis zvērinātai notārei Sandrai Stīpniecei iesniegumu, paziņojot par sevi kā neatņemamās daļas tiesīgo un lūdzis veikt darbības, lai apdāvinātā persona, kuru mantojuma atstājējs savas dzīves laikā apdāvinājis, veiktu pievienojumu un izmaksātu neatņemamās daļas tiesīgajam viņa mantojuma daļu.

Tāpat prasītājs kā kreditors pieteicis savu kreditora prasījumu par kopējo summu 1379,11 *euro*. Prasītājs norāda, ka abi prasījumi atbildētājam ir paziņoti un zināmi un pret tiem atbildētājs nekādus iebildumus nav cēlis.

[1.3] Zvērināta notāre prasītājam paziņojusi, ka 2018.gada 5.decembrī /pers. B/ saņēmis mantojuma apliecību. Prasītājs norāda, ka diemžēl atbildētājs nav veicis nekādas darbības, lai ievērotu un izpildītu tiesību aktos noteikto un izmaksātu prasītājam viņa neatņemamo daļu un apmierinātu kreditora prasījumu.

[1.4] Tāpat prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs uz 2000.gada 9.marta dāvinājuma līguma pamata no /pers. C/ ieguvis nekustamā īpašuma /adrese/, ½ domājamo daļu no zemes un ¼ domājamo daļu no ēkām, kuras bija jāpievieno mantojuma masai un no tā jāizdala prasītāja neatņemamā daļa.

[1.5] Tā kā uz mirušā /pers. C/ mantojumu pieteikušies divi lejupējie, tad prasītāja neatņemamā daļa saskaņā ar Civillikuma 425.panta pirmo daļu ir puse no tā, ko viņš mantotu pēc likuma, tātad ½ no ½ ir ¼ daļa. 2000.gada 9.martā atbildētājam atdāvinātās mantas vērtība ir 30 000,00 *euro* no kuriem ¼ daļa ir 7500,00 *euro*. Papildus minētajai summai atbildētājam kā /pers. C/ mantiniekam jāsedz arī prasītāja pieteiktais kreditora prasījums par kopējo summu 1379,11 *euro,* kas sastāv no prasītāja veiktajiem nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem.

[1.6] Prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja /pers. C/ atstātā mantojuma neatņemamo daļu 7500,00 *euro* un pieteikto kreditora prasījumu par veiktajiem nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem 1379,11 *euro,* kopā 8879,11 *euro,* kā arī tiesāšanās izdevumus. Tāpat lūdz atzīt prasītāja tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no nenomaksātās naudas summas.

Prasība pamatota ar Civillikuma 423.panta pirmo un otro daļu, 425.panta pirmo daļu, 757. un 788.pantu.

[2] Tiesā 2019.gada 7.maijā saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi, norādot, ka prasība ir nepamatota un noraidāma *(lietas 60. lapa)*.

[2.1] Atbildētājs norāda, ka ar Rīgas apgabaltiesas spriedumu prasītāja un atbildētāja tēvs /pers. C/ pirms savas nāves prasītāja nepateicības dēļ, kā arī prasītājam neizpildot viņa pienākumu uzturēt vecākus, atsauca dāvinājumu, kura rezultātā nekustamais īpašums /adrese/, tika uzdāvināts prasītājam.

Pēc tam šo nekustamo īpašumu pušu tēvs /pers. C/ pirms savas nāves uzdāvināja atbildētājam ar uzlikumu uzturēt vecākus. Ņemot vērā arī to, ka /pers. C/ savā testamentā nenorādīja prasītāju kā savu mantinieku, atbildētājs uzskata, ka prasītājs atbilstoši Civillikuma 428.panta 3. un 5.punktam un tēva /pers. C/ skaidri un nepārprotami izteiktajai gribai tika atstumts no /pers. C/ mantojuma.

[2.2] Atbildētāja ieskatā arī prasītāja prasība par nekustamā īpašuma nodokļa 1379,11 *euro* piedziņu ir nepamatota – šos maksājumus prasītājs veicis, pildot savu kā nekustamā īpašuma īpašnieka pienākumu par nodokļu nomaksu. No prasības pieteikuma nav saprotams, ar ko pamatots šāda veida prasījums pret atbildētāju, kā arī nav norādīts minētās summas aprēķins. Atbildētājs norāda, ka neatbilst patiesībai, ka atbildētājs nav cēlis nekādas pretenzijas pret iepriekš minētajiem prasījumiem. Pirms prasības iesniegšanas tiesā starp pusēm vairākkārt notikušas sarunas, kuru gaitā atbildētājs informējis prasītāju par saviem iebildumiem.

[3] Tiesā 2019.gada 26.novembrī saņemta atbildētāja pretprasība par prasītāja atsaukšanu no mantojuma necienības dēļ *(lietas 122. lapa)*.

[3.1] Pretprasībā norādīts, ka pušu tēvs /pers. C/, dzīvam esot, cēlis prasību pret prasītāju par dāvinājuma atsaukšanu, lūdzot atzīt par spēkā neesošu 2005.gada 8.augustā starp prasītāju un /pers. C/ noslēgto dāvinājuma līgumu ar uzlikumu par ½ domājamo daļu no zemes /adrese/ un ¼ domājamo daļu no ēkām /adrese/, dāvinājumu.

Minētā prasība pilnībā apmierināta ar Rīgas apgabaltiesas spriedumu lietā Nr.C30493715, atzīstot, ka prasītājs pret /pers. C/ ir bijis rupji nepateicīgs un necienīgs, kā arī nepildījis viņam uzlikto pienākumu uzturēt savus vecākus /pers. C/ un /pers. D/. Minēto uzvedību – nepateicību, necieņu un uzturdošanas pienākuma nepildīšanu – /pers. C/ prasītājam nebija piedevis, apzināti neiekļaujot prasītāju kā savu mantinieku savā testamentā, tādējādi faktiski atstumjot no mantojuma.

Atbildētājs norāda, ka savu necienīgo rīcību pret mantojuma atstājēju /pers. C/ prasītājs turpināja arī pēc tēva nāves, nekādā veidā nerūpējoties

par /pers. C/ apbedīšanu.

[3.2] Tāpat atbildētājs norāda, ka tēva /pers. C/ nāves dienā viņam palikuši trīs mantinieki, proti, prasītājs, atbildētājs un viņu māte un /pers. C/ sieva /pers. D/. Izrietoši katram mantiniekam pēc likuma pienākas 1/3 daļa no mantojuma. Tādējādi prasītāja neatņemamā daļa sastāda 1/6 daļu no /pers. C/ atstātā mantojuma. No atbildētājam izdotās mantojuma apliecības izriet, ka /pers. C/ atstātā mantojuma kopējā vērtība naudas izteiksmē ir 715,95 *euro,* tādējādi prasītāja neatņemamās daļas vērtība un prasības par mantojuma atraušanu necienības dēļ summa ir 119,33 *euro.*

Pretprasība pamatota ar Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punktu un 826.pantu.

[4] Tiesā 2020.gada 15.janvārī saņemti prasītāja paskaidrojumi par pretprasību, norādot, ka tā ir nepamatota un noraidāma *(lietas 127.-128.lapa).*

[4.1] Prasītājs norāda, ka pretprasībā norādītais fakts, ka civillietā Nr.C30493715 apmierināta /pers. C/ prasība par dāvinājuma atsaukšanu, nevar ietekmēt viņa mantošanas tiesības, jo to neparedz Civillikuma 824.pants.

Prasītāja tēvs /pers. C/ savas dzīves laikā, t.sk., taisot testamentu, nav izteicis nekādas norādes uz apstākļiem, kas varētu būt par pamatu prasītāja atstumšanai no mantojuma. Prasītājs ir sava mirušā tēva mantinieks un par tādu pieteicies likumā noteiktajā kārtībā.

[4.2] Zvērināta notāre Sandra Stīpniece, kas kārtoja mirušā /pers. C/ mantojuma lietu, atzinusi prasītāju un atbildētāju par diviem /pers. C/ mantiniekiem, attiecīgi izsniedzot mantojuma apliecības. Līdz ar to mantojuma pieņemšanas un apstiprināšanas mantojuma tiesībās process noslēdzies un neviens no mantiniekiem nav izvirzījis šajā sakarā pretenzijas.

[4.3] Tāpat norāda, ka prasītājam mantojuma atstājējs nav uzlicis pienākumu rūpēties par viņa apbedīšanu – tieši pretēji – persona, kurai mantojuma atstājējs uzlicis pienākumu rūpēties par mantojuma atstājēja apbedīšanu, ir pats atbildētājs /pers. B/, un šāds pienākums viņam izriet no 2018.gada 5.jūnija uztura līguma.

[4.4] Savukārt attiecībā uz neatņemamās daļas lielumu norāda, ka mantojuma atstājējam ir divi mantinieki, kas par tādiem likumā noteiktā kārtībā apstiprinājušies mantojuma tiesībās, līdz ar to neatņemamās daļas tiesīgā daļa ir ¼ daļa.

[5] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 22.septembra spriedumu prasība apmierināta daļēji. No /pers. B/ par labu /pers. A/ piedzīta mantojuma neatņemamā 1/6 daļa 5000,00 *euro* apmērā, kā arī ar tiesāšanās izdevumi 577,45 *euro*, kopā 5577,45 *euro*. Atzītas /pers. A/ tiesības saņemt no /pers. B/ likumiskos 6 (sešus) procentus no piedzītās, bet nesamaksātās mantojuma daļas, par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas, līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai). Noteikts sprieduma labprātīgas izpildes termiņš – 10 dienu laikā, pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā. Noraidīta prasība daļā par neatņemamās mantojuma daļas 2500,00 *euro* piedziņu un pieteiktā kreditora prasījuma 1379,11 *euro* piedziņu. Noraidīta /pers. B/ pretprasība par mantojuma atraušanu necienības dēļ *(lietas 203.-209. lapa).*

Spriedums satur šādus motīvus.

[5.1] Tiesa konstatējusi, ka /pers. C/ pirms savas nāves 2018.gada 23.maijā sastādījis testamentu, novēlot visu savu mantu atbildētājam /pers. B/. Testaments stājies likumīgā spēkā, par ko 2018.gada 5.decembrī izdota Mantojuma apliecība par /pers. B/ iecelšanu par mantinieku uz visu /pers. C/ atstāto mantojumu, norādot mantojuma sastāvu – automašīnu /TL marka/, /reģ. Nr./, 200,00 *euro* vērtībā, un naudas noguldījumu AS /bankas nosaukums/norēķinu kontā 316,01 *euro,* kredītiestādē neatmaksāta overdrafta atlikums 0,06 *euro,* un AS/bankas nosaukums/ norēķinu konts ar konta atlikumu 0,00 *euro.*

[5.2] Atbildētājs, iesniedzot pretprasību, lūdzis tiesu atzīt, ka /pers. A/ ir atrauts no /pers. C/ atstātā mantojuma necienības dēļ, pamatojoties uz Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punktu, kas notiec, ka mantojumu zaudē kā necienīgs, kas neizpilda viņam uzlikto pienākumu rūpēties par mantojuma atstājēja apbedīšanu.

[5.3] Tiesa atzinusi, ka lietā nav iegūti pierādījumi par to, ka prasītājam būtu tieši uzlikts pienākums rūpēties par /pers. C/ apbedīšanu, tādējādi nav pamata secinājumam, ka prasītājs nostājies pret mantojuma atstājēja gribu. Lietā nav strīda un no pušu, kā arī trešās personas paskaidrojumiem izriet, ka starp pusēm pastāv konfliktējošas attiecības, ilgstoši nenotiek savstarpēja komunikācija. No pušu un trešās personas paskaidrojumiem izriet, ka prasītājs zināja, ka par mirušā tēva /pers. C/ apbedīšanu rūpējas atbildētājs.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzinusi, ka apbedīšanas rūpju atstāšana atbildētāja un trešās personas ziņā, nerada prasītājam sekas, kas izriet no Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punkta, proti, nepiedalīšanās apbedīšanā pati par sevi nenozīmē neizpildīt uzlikto pienākumu rūpēties par mantojuma atstājēja apbedīšanu, tā kā lietā nav konstatēts, ka prasītājam šāds pienākums būtu tieši uzlikts. Tāpat tiesa ņem vērā, ka starp prasītāju un atbildētāju nav tuvas un draudzīgas attiecības, ka pastāv kritisks savstarpējas komunikācijas trūkums, tādējādi apstāklis, ka prasītājs nav tieši jautājis vai interesējies par nepieciešamību sniegt palīdzību mirušā tēva apbedīšanā, nerada Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punktā noteiktās sekas.

[5.4] Attiecībā uz atbildētāja argumentu, ka mirušā darbības, atsaucot dāvinājumu prasītājam, kā arī prasītāja neiekļaušana testamentā, norāda uz /pers. C/ vēlmi atstumt prasītāju no mantojuma, tiesa norādījusi, ka atstumšana no mantojuma ir jāizsaka tieši, kā to paredz Civillikuma 427.pants, kas šajā lietā nav nodibināts.

Ievērojot visu iepriekš minēto, tiesa atzinusi, ka /pers. B/ pretprasība nav pamatota un ir noraidāma pilnībā.

[5.5] Atbilstoši Civillikuma 423.panta pirmās daļas noteikumiem neatņemamās daļas tiesīgie ir laulātais un lejupējie. Izrietoši mirušā /pers. C/ neatņemamās daļas tiesīgie ir prasītājs /pers. A/, atbildētājs /pers. B/ un trešā persona /pers. D/.

[5.6] Lietā nav strīda un no lietā esošā 2018.gada 23.augusta uzaicinājuma oficiālajā izdevumā Latvijas Vēstnesis un 2018.gada 3.oktobra neatraidāmā mantinieka pieteikuma izriet, ka prasītājs ir izpildījis Civillikuma 423.panta trešās daļas noteikumu, proti, ir pieteicis savu tiesību uz neatņemamo daļu līdz uzaicinājumā noteiktajam terminam

Tiesa secinājusi, ka tā kā /pers. A/, būdams neatņemamās daļas tiesīgais, palicis neievērots /pers. C/ 2018.gada 5.augusta testamentā, /pers. A/ ir tiesība prasīt neatņemamo daļu.

Ievērojot, ka /pers. B/ ir iecelts par mantinieku uz visu /pers. C/ atstāto mantojumu, tad tiesa atzīst, ka /pers. B/ ir jāpievieno mantojumam dāvinājumu, ko viņš ar saņēmis no /pers. C/, viņam dzīvam esot, proti, ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/, kadastra numurs /numurs/, kas sastāv no zemes gabala un uz zemes gabala esošas divstāvu dzīvojamās ēkas.

[5.10] Lietā konstatēts, ka /pers. C/ nāves dienā viņam palikuši trīs neatņemamās daļas tiesīgie, proti, dēls /pers. A/, dēls /pers. B/ un pārdzīvojusī laulātā /pers. D/, Neskatoties uz to, ka /pers. D/ nav izlietojusi savu Civillikuma 423.panta trešajā daļā noteikto tiesību un neatņemamo daļu, viņas neatņemamā daļa uz citiem nepāriet. Tādējādi tiesa atzinusi, ka /pers. A/ pēc likuma ir 1/3 mantojuma daļa. Tā kā saskaņā ar Civillikuma 425.panta pirmo daļu neatņemamā daļa ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kādu neatņemamās daļas tiesīgais manto pēc likuma, tad tiesa atzinusi, ka /pers. A/ neatņemamā daļa ir 1/6 daļa.

[5.11] Kā izriet no 2018.gada 5.decembrī izdotās Mantojuma apliecības par /pers. B/ iecelšanu par mantinieku uz visu /pers. C/ atstāto mantojumu, bez pievienojamā īpašuma, mantojuma vērtība ir automašīnas vērtība un naudas līdzekļi, kopumā 715,95 *euro.* Ņemot vērā Civilprocesa likuma 192.pantā noteikto prasījuma robežu ievērošanu, proti, prasītājs izteicis prasījumu par neatņemamās daļas izdošanu tikai no iepriekš saņemtā

pievienojuma mantojuma masai, tiesa atzinusi par pamatotu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam neatņemamo /pers. C/ atstātā mantojuma daļu 5000,00 *euro,* kas ir 1/6 daļa no iepriekš saņemtā dāvinājuma 30 000,00 *euro.*

[5.12] Savukārt attiecībā uz prasību daļā par kreditora prasījumu tiesa konstatējusi, ka, ievērojot, ka prasītājs laikā no 2008.gada līdz 2017.gadam (ieskaitot) bija ½ domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/, īpašnieks, tad šajā laikā uz viņu gulstās pienākums nekustamā īpašuma nodokļa samaksai. Izrietoši prasība daļā par kreditora prasījuma par veiktajiem nekustamā īpašuma nodokļa maksājumiem 1379,11 *euro* nav pamatota un ir noraidāma.

[6] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 22.septembra spriedumu /pers. B/ iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot to daļā, ar kuru tika noraidīta pretprasība un daļēji apmierināta prasība *(lietas 210.-213. lapa).*

Apelācijas sūdzība satur šādus iebildumus.

[6.1] Atbildētājs norāda, ka pretēji pirmās instances tiesas spriedumā atzītajam, no lietas materiāliem izriet un ir pierādīts, ka /pers. C/ pēdējā griba ir bijusi nevis dot iespēju prasītājam saņemt kaut kādu daļu (t.sk., neatņemamo) no sava mantojuma, bet gan atstumt prasītāju no tā. Norāda, ka pirmās instances tiesas atziņas šajā sakarā ir nepamatotas un pretrunā faktiskajiem apstākļiem, kas apstiprina /pers. C/ patieso pēdējo gribu.

[6.2] Tāpat atbildētājs norāda, ka saskaņā ar Civillikuma 177.pantu un 188.pantu prasītājam kā mantojuma atstājēja dēlam tomēr bijis ar likumu uzlikts pienākums rūpēties par tēva apbedīšanu kopīgi ar atbildētāju vai trešo personu vai arī atsevišķi. Atbildētāja ieskatā attiecībā uz prasītāju tomēr ir konstatējami Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punkta nosacījumi mantojuma atraušanai.

Atbildētāja ieskatā pirmās instances tiesa nepareizi novērtējusi būtiskus lietas apstākļus un izdarījusi nepamatotus un pretrunīgus secinājumus.

[6.3] Lūdz tiesu pilnībā apmierināt pretprasību, noraidīt prasību, kā arī piedzīt no prasītāja atbildētāja labā visus tiesāšanās izdevumus.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus, izvērtējusi apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji, savukārt pretprasība ir noraidāma.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

[8.1] Atbildētājs pirmās instances tiesas spriedumu pārsūdzējis daļā, ar kuru tika pilnībā noraidīta pretprasība par mantojuma atsaukšanu prasītāja necienīgas rīcības dēļ un daļēji apmierināta prasība par mantojuma neatņemamās 1/6 daļas 5000 *euro* un tiesāšanās izdevumu 577,45 *euro* piedziņu.

[8.2] Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 22.septembra spriedums, ar kuru noraidīta prasība daļā par neatņemamās mantojuma daļas 2 500*euro* piedziņu un pieteiktā kreditora prasījuma 1379,11 *euro* piedziņu stājies likumīgā spēkā.

[8.3] Apelācijas kārtībā atkārtoti izskatāma /pers. A/ prasība daļā par 1/6 neatņemamās daļas izdošanu 5000 *euro* apmērā, tiesāšanās izdevumu 577,45 *euro* piedziņu un /pers. B/ pretprasība par mantojuma atsaukšanu necienīgas rīcības dēļ.

[9] Civilprocesa likuma 432.panta piektajā daļā noteikts, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus spriedumā motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, un pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai.

[10] Apelācijas sūdzībā nav apstrīdēti šā sprieduma 5.1.punktā norādītie fakti, ka /pers. A/ ir /pers. C/ likumiskais mantinieks, kuram ir tiesības pretendēt uz viņa atstāto mantojumu un reizē neatraidāmais mantinieks – neatņemamās daļas tiesīgais atbilstoši Civillikuma 423.panta pirmās daļas noteikumiem.

Līdz ar to minētie fakti saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesā vairs nav jāpārbauda.

[11] Lietā pastāv strīds par to, vai prasītājam ir tiesības uz neatņemamās daļas saņemšanu naudā, vai arī viņš ir atrauts no atstātā mantojuma necienības dēļ, pamatojoties uz Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punktu.

[12] Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā apelācijas sūdzībā norādītie argumenti neatspēko pirmās instances tiesas spriedumā izdarītos secinājumus un nedod pamatu apmierināt pretprasību šādu apsvērumu dēļ.

[12.1] Saskaņā ar Civillikuma 382.pantu, mantojums ir kopība, kurā ietilpst visa kustamā un nekustamā manta, kā arī citiem atdodamās tiesības un saistības, kas mirušam vai par mirušu izsludinātam piederējušas viņa patiesās vai tiesiski pieņemamās nāves laikā.

[12..2] Saskaņā ar Civillikuma 422. panta pirmo daļu testators savam nāves gadījumam var brīvi noteikt par visu savu mantu ar to ierobežojumu, ka viņa neatraidāmiem mantiniekiem atstājamas viņu neatņemamās daļas. Savukārt saskaņā ar Civillikuma 423. pantu neatraidāmie mantinieki ir laulātais un lejupējie, bet ja pēdējo nav, tad tuvākās pakāpes augšupējie.

/pers. C/ pirms savas nāves 2018.gada 23.maijā sastādījis testamentu, novēlot visu savu mantu atbildētājam /pers. B/ *(lietas 10.-11.lapa).* Lietā nav konstatējams, ka rīkojumā nāves gadījumam (testamentā) būtu izteikta griba, lai tas, kam ir tiesība mantot pēc likuma, nekļūtu par mantinieku aiz likumā paredzētiem gadījumiem.

[12.2.1] Saskaņā ar Civillikuma 422.pantu testamenta taisīšanas brīdī testatoram ir pienākums rēķināties ar neatņemamās daļas tiesīgajiem, atstājot viņiem neatņemamās daļas.

[12.2.2] Civillikuma 423.panta otrajā daļā noteikts, ka neatņemamās daļas tiesīgajiem ir tikai prasījuma tiesība uz neatņemamās daļas izdošanu naudā (788.p.).

[12.2.3] Saskaņā ar Civillikuma 425.panta pirmo daļu neatņemamā daļa ir puse no tās mantojuma daļas vērtības, kādu neatņemamās daļas tiesīgais manto pēc likuma. Šo daļu noteic pēc tā mantas sastāva un vērtības, kāds bijis testatora nāves dienā.

[12.2.4] Lietā nav strīda, ka /pers. C/ miris 2018.gada 5.augustā, bet prasītājs un atbildētājs ir viņa bērni, viņu radniecību ar testatoru apstiprina lietā esošās dzimšanas apliecības *(lietas 177. un 186.lapa)*. Tātad prasītājs ir /pers. C/ neatņemamās daļas tiesīgais jeb neatraidāmais mantinieks.

Ievērojot to, ka /pers. C/ ir divi bērni un laulātā, atbilstoši Civillikuma 424. panta pirmajai daļai, 425. panta pirmajai daļai, 393.pantam prasītājam kā neatņemamās daļas tiesīgajam ir tiesības uz 1/6 daļu no mantojuma vērtības.

[12.2.5] Saskaņā ar /pers. C/ 2018.gada 23.maija testamentu visa manta ir novēlēta atbildētājam. Ievērojot to, ka prasītājs ir atstumts no mantošanas, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam, kas likumā noteiktajā kārtībā un termiņā ir izteicis gribu saņemt mantojuma pēc likuma, ir tiesības uz neatņemamās daļas saņemšanu naudā saskaņā ar Civillikuma 788. pantu.

[12.3] Saskaņā ar Civillikuma 757.pantu visiem lejupējiem, kas uz kaut kāda pamata grib mantot no kopējā augšupējā, tas viss, ko viņi dabūjuši no mantojuma atstājēja dzīvam esot, pirms mantojuma masas dalīšanas jāpievieno tai vai arī jāieskaita savās mantojuma daļās.

No Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījuma Nr./numurs/noraksta izriet, ka /pers. C/ ar 2000.gada 9.marta dāvinājuma līgumu ir uzdāvinājis /pers. B/ sev piederošo 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/, kas sastāv no zemes gabala un uz tā esošas divstāvu dzīvojamās ēkas *(lietas 30.-34.lapa)*.

Ievērojot to, ka atbildētājs ir iecelts par mantinieku uz visu /pers. C/ atstāto mantojumu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka /pers. B/ ir jāpievieno mantojumam dāvinājumu, ko viņš saņēmis no /pers. C/, viņam dzīvam esot, proti, 1/2 domājamo daļu no nekustamā īpašuma /adrese/.

[12.4] Saskaņā ar Civillikuma 764.pantu pievienojamo priekšmetu vērtība noteicama pēc stāvokļa, kādā tie atradušies saņemšanas laikā.

Pirmās instances tiesa, aprēķinot neatraidāmā mantinieka daļu, ņēma vērā prasītāja iesniegto nekustamā īpašuma SIA "Newsec Valuations LV" 2019.gada 17.septembra vērtējumu uz dāvinājuma izdarīšanas brīdi, atbilstoši kuram, tas tika novērtēts 64 368,00 USD apmērā *(lietas 75-83.lapa)*.

Ievērojot norādīto, Civillietu tiesas kolēģijas pievienojas pirmās instances konstatētajam, ka visa īpašuma kopējā tirgus vērtība 2000.gadā bija 64 368,00 USD, bet 1/2 domājamās daļas – attiecīgi 32 184,00 USD jeb 30 948,13 *euro.*

Civillietu tiesas kolēģija, aprēķinot neatņemamās daļas vērtību naudā, tāpat kā pirmās instances tiesa, ņem vērā prasītāja norādīto atdāvinātās mantas vērtību 30 000,00 *euro* (2000.gada 9.amrta dāvinājuma līgums), tādējādi no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama /pers. C/ atstātā mantojuma neatņemamā 1/6 daļa 5000,00 *euro* (30 000 : 6) .

[13] Nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka testatora pēdējā griba bija atstumt prasītāju no mantojuma.

[13.1] Apelācijas instances tiesa pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas secinājumam, ka lietā nav iegūti pierādījumi, ka prasītājam būtu tieši uzlikts pienākums rūpēties par /pers. C/ apbedīšanu, tādējādi nav pamata uzskatam, ka prasītājs nostājies pret mantojuma atstājēja gribu. Tāpat lietā nav iegūts pierādījums tam, ka mantojuma atstājējs ir atstūmis prasītāju no mantojuma Civillikuma 427. un 428.panta izpratnē. Civillikuma 427.pantā precīzi noteikts, ka neatņemamās daļas tiesīgo var atstumt no neatņemamas daļas vienīgi aiz likumā paredzētā un rīkojumā nāves gadījumam tieši norādītā patiesībai atbilstoša iemesla.

[13.2] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka prasītājs nav izpildījis viņam uzlikto pienākumu rūpēties par /pers. C/ apbedīšanu, līdz ar to nav nodibināti Civillikuma 824.panta pirmās daļas 6.punktā paredzētie priekšnosacījumi mantojuma atraušania. Ievērojot norādīto, /pers. B/ pretprasība noraidāma kā nepamatota.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda cita starpā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Civillikuma 1759. panta 1. punkts paredz, ka procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem. Atbilstoši Civillikuma 1765. panta otrajā daļā noteiktajam, likumisko procentu apmērs ir seši procenti no simta gadā.

Ievērojot minēto, prasītājam atzīstamas tiesības līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētāja likumiskos 6% gadā no piespriestās (5000,00 *euro*), bet nesamaksātās summas.

[15] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa, izskatot prasību, noskaidrojusi lietas faktiskos apstākļus, analizējusi pierādījumus, kā arī devusi konstatēto faktisko lietas apstākļu juridisko kvalifikāciju. Apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi nav guvuši apstiprinājumu apelācijas instances tiesā, līdz ar to apelācijas sūdzību nevar atzīt par pamatoti iesniegtu.

[16] Ievērojot to, ka apelācijas sūdzība atzīta par nepamatoti iesniegtu, atbildētājam netiek atlīdzināti ar tās iesniegšanu saistītie izdevumi.

Tā kā pretprasība noraidīta pilnībā, savukārt prasība apmierināta daļēji, atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 3.punktam no atbildētāja par labu prasītājam piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par rakstveida pierādījumu iegūšanu, proti, par nekustamā īpašuma vērtējumu 250,00 *euro (lietas 119.lapa)*. Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva 324,25 *euro (apmierinātā prasības summas proporcija – 56,31%),* kā arī samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 3,20 *euro,* kopā no atbildētāja par labu prasītājam piedzenot tiesāšanās izdevumus 577,45 *euro.*

[17] Civilprocesa likuma 204.[1] pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, par personu un mantas izlikšanu no telpām un par tiesāšanās izdevumu piedziņu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei. Civillietu tiesas kolēģija nosaka atbildētājam 10 dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa?

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 137.pantu, 138.panta trešo daļu, 140.panta pirmo daļu, 141.pantu un 230.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. A/, personas kods /personas kods/, prasību pret /pers. B/, personas kods /personas kods/, par mantojuma neatņemamās daļas izdošanu un piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, mantojuma neatņemamo 1/6 daļu 5000,00 *euro* un tiesāšanās izdevumus 577,45 *euro,* kopā 5577,45 *euro,* samaksu veicot /pers. A/ norēķinu kontā Nr.LV81HABA0551009258276 AS "Swedbank".

Atzīt /pers. A/, personas kods /personas kods/, tiesības saņemt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, likumiskos 6 (sešus) procentus no piedzītās, bet nesamaksātās mantojuma daļas, par laiku no sprieduma spēkā stāšanās dienas, līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai).

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – 10 dienas pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Noraidīt /pers. B/ pretprasību par mantojuma atraušanu necienības dēļ.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu 300,00 *euro* apmērā Latvijas Republikas Augstākās tiesas, reģistrācijas Nr.90000068892, Valsts kases kontā Nr.LV83 TREL 8280 0100 0000 0.

Tiesnese	(*elektroniskais paraksts)*	Olita Blūmfelde
Tiesnese	(*elektroniskais paraksts)*	Sarmīte Vamža
Tiesnesis	(*elektroniskais paraksts)*	Normunds Riņķis